

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
กิตติกรรมประกาศ.....	(3)
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1. ความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย	5
3. วิธีดำเนินการวิจัย	6
4. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	6
2. ข้อความคิดเกี่ยวกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์	7
1. ความหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์	7
2. ลักษณะของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์	11
2.1 ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จากคอมพิวเตอร์	13
2.1.1 โครงสร้างการทำงานและฟังก์ชันภายในคอมพิวเตอร์.....	13
2.1.2 อุปกรณ์นำข้อมูลเข้าและอุปกรณ์แสดงผลข้อมูล.....	15
2.1.3 เทคโนโลยีมัลติมีเดียและสื่อจัดเก็บข้อมูล.....	16
2.1.4 ซอฟต์แวร์และการจัดการข้อมูล	16
2.1.5 พื้นฐานการสื่อสารข้อมูลและเครือข่ายคอมพิวเตอร์	18
2.2 ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จากอุปกรณ์อื่น.....	19
3. ประเภทของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์.....	23
3.1 แบ่งตามลักษณะการสร้าง	23
3.1.1 ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างโดยมนุษย์.....	24

3.1.2 ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างโดยอัตโนมัติ.....	24
3.1.3 ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างโดยมนุษย์และโดยอัตโนมัติ ประกอบกัน.....	24
3.2 แบ่งตามลักษณะความซับซ้อน.....	24
3.2.1 ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในระบบเครือข่าย	24
3.2.2 ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่อยู่ในระบบเครือข่าย	25
3.3 แบ่งตามลักษณะการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง	25
3.3.1 ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้เป็นปกติ	25
3.3.2 ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ไม่ได้ใช้เป็น ปกติ	26
4. สถานะของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์กับการเป็นพยานหลักฐาน.....	26
4.1 พยานเอกสาร	26
4.1.1 การยื่นสำเนาเอกสารล่วงหน้า	30
4.1.2 การนำสืบด้วยต้นฉบับเอกสาร	31
4.1.3 การนำสืบพยานบุคคลประกอบเอกสาร.....	35
4.1.4 การรับฟังพยานบอกเล่า	36
4.1.5 การเสียค่าธรรมเนียมและค่าอากรแสตมป์.....	37
4.1.6 การรับรองความถูกต้อง	38
4.2 พยานวัตถุ.....	40
4.2.1 การยื่นพยานหลักฐาน	42
4.2.2 การนำสืบพยานประกอบ	42
4.2.3 การรับรองความถูกต้อง	43
4.3 สรุป.....	43
3. กฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐาน.	44
1. กฎหมายแม่แบบที่เกี่ยวกับการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยาน หลักฐาน	45

1.1 กฎหมายแม่แบบว่าด้วยการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ 1996	
(UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce 1996)	45
1.1.1 ลักษณะทั่วไป	45
(1) การรับรองสถานะทางกฎหมาย	46
(2) หนังสือ	46
(3) ลายมือชื่อ	47
(4) การนำเสนอและการเก็บรักษา	47
1.1.2 หลักกฎหมายเกี่ยวกับการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็น	
พยานหลักฐาน	48
(1) หลักพยานหลักฐานที่ดีที่สุด	48
(2) การรับรองความถูกต้อง	49
1.2 กฎหมายแม่แบบว่าด้วยพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ 2002	
(Model Law on Electronic Evidence 2002)	49
1.2.1 ลักษณะทั่วไป	49
1.2.2 หลักกฎหมายเกี่ยวกับการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็น	
พยานหลักฐาน	49
(1) หลักพยานหลักฐานที่ดีที่สุด	50
(2) การรับฟังพยานบอกเล่า	50
(3) การรับรองความถูกต้อง	50
2. กฎหมายภายในเกี่ยวกับการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยาน	
หลักฐาน	52
2.1 กฎหมายต่างประเทศที่ยอมรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานเอกสาร	52
2.1.1 อังกฤษ	52
(1) ลักษณะทั่วไป	52
(2) หลักกฎหมายเกี่ยวกับการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็น	
พยานหลักฐาน	53
- หลักพยานหลักฐานที่ดีที่สุด	53
- การรับฟังพยานบอกเล่า	53
- การนำสืบพยานประกอบ	54

- การรับรองความถูกต้อง.....	54
2.1.2 สหรัฐอเมริกา.....	56
(1) ลักษณะทั่วไป.....	56
(2) หลักกฎหมายเกี่ยวกับการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็น พยานหลักฐาน.....	57
- หลักพยานหลักฐานที่ดีที่สุด.....	57
- การรับฟังพยานบอกเล่า.....	58
- การนำสืบพยานประกอบ.....	59
- การรับรองความถูกต้อง.....	60
2.2 กฎหมายต่างประเทศที่ยอมรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยาน อีกประเภทหนึ่ง	64
2.2.1 สิงคโปร์.....	64
(1) ลักษณะทั่วไป.....	64
(2) หลักกฎหมายเกี่ยวกับการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็น พยานหลักฐาน.....	64
- หลักพยานหลักฐานที่ดีที่สุด.....	64
- การรับฟังพยานบอกเล่า.....	64
- การรับรองความถูกต้อง.....	65
2.2.2 แคนาดา.....	68
(1) ลักษณะทั่วไป.....	68
(2) หลักกฎหมายเกี่ยวกับการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็น พยานหลักฐาน.....	68
- หลักพยานหลักฐานที่ดีที่สุด.....	68
- การรับฟังพยานบอกเล่า.....	69
- การรับรองความถูกต้อง.....	69
4. กฎหมายไทยเกี่ยวกับการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานและ สภาพปัญหา.....	71

1. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง	71
1.1 ลักษณะทั่วไป.....	71
1.2 หลักกฎหมายเกี่ยวกับการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยาน หลักฐานและสภาพปัญหา.....	74
1.3 ร่างข้อกำหนดประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการนำสืบและรับฟังพยาน หลักฐาน พ.ศ.	75
1.3.1 ลักษณะทั่วไป.....	75
1.3.2 หลักกฎหมายเกี่ยวกับการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็น พยานหลักฐาน	76
(1) ประเภทข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์.....	76
(2) การยื่นพยานหลักฐาน.....	76
(3) การรับรองความถูกต้อง.....	77
1.3.3 สภาพปัญหา	78
2. พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544	79
2.1 ลักษณะทั่วไป.....	79
2.1.1 การรับรองสถานะทางกฎหมาย	82
2.1.2 หนังสือ หลักฐานเป็นหนังสือ และเอกสาร.....	82
2.1.3 ลายมือชื่อ	83
2.1.4 การนำเสนอและการเก็บรักษา.....	84
2.2 หลักกฎหมายเกี่ยวกับการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยาน หลักฐาน.....	85
2.3 สภาพปัญหา.....	88
3. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550	88
3.1 ลักษณะทั่วไป.....	88
3.2 หลักกฎหมายเกี่ยวกับการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยาน หลักฐาน.....	89
3.3 สภาพปัญหา.....	91

4. พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550	92
4.1 ลักษณะทั่วไป.....	92
4.2 หลักกฎหมายเกี่ยวกับการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยาน หลักฐาน.....	92
4.3 สภาพปัญหา.....	96
5. ข้อกำหนดของศาลต่าง ๆ	93
5.1 ข้อกำหนดคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2540	93
5.1.1 ลักษณะทั่วไป.....	93
5.1.2 หลักกฎหมายเกี่ยวกับการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็น พยานหลักฐาน	93
(1) ประเภทข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์.....	93
(2) การยื่นพยานหลักฐาน.....	94
(3) การรับรองความถูกต้อง.....	94
5.1.3 สภาพปัญหา	95
5.2 ข้อกำหนดคดีล้มละลาย พ.ศ. 2549.....	96
5.3 ข้อกำหนดคดีภาษีอากร พ.ศ. 2544	97
5.4. ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธี พิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2543.....	98
5. แนวทางการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐาน	99
1. ประเภทของพยาน.....	99
1.1 ลักษณะที่เหมือนและแตกต่างกันของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์กับพยาน เอกสาร.....	100
1.1.1 ลักษณะที่เหมือนกันของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์กับพยาน เอกสาร	100
(1) ลักษณะของที่อยู่หรือที่เก็บรักษาข้อมูล.....	100
(2) ลักษณะของการเก็บข้อมูล.....	101

(3) ความสามารถในการสื่อความหมายได้.....	101
1.1.2 ลักษณะที่แตกต่างกันของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์กับพยาน	
เอกสาร	101
(1) ต้นฉบับและการจัดทำสำเนา	101
(2) วิธีการบันทึกและสื่อกลางที่ใช้ในการบันทึก.....	102
(3) วิธีการในการสื่อความหมาย	102
(4) วิธีการเก็บรักษา	103
1.1.3 สรุป.....	103
1.2 ลักษณะที่เหมือนและแตกต่างกันของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์กับพยาน	
วัตถุ.....	103
1.2.1 ลักษณะที่เหมือนกันของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์กับพยานวัตถุ....	103
(1) ความเป็นวัตถุ	104
(2) การอ้างอิงให้ศาลตรวจดู	104
1.2.2 ลักษณะที่แตกต่างกันของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์กับพยานวัตถุ..	104
(1) สิ่งที่ต้องการนำเสนอให้ศาลตรวจดู	104
(2) วิธีการในการอ้างอิงให้ศาลตรวจดู.....	104
(3) วิธีการเก็บรักษา	105
1.2.3 สรุป.....	105
1.3 สรุป.....	105
2. การยื่นพยานหลักฐาน.....	106
2.1 การยื่นบัญชีระบุพยาน	106
2.2 การส่งสำเนาข้อมูลให้คู่ความอีกฝ่าย	107
2.3 การนำเสนอ	107
3. การรับฟังพยานหลักฐาน	108
3.1 หลักพยานหลักฐานที่ดีที่สุด	108
3.1.1 หลักการเบื้องต้น.....	108
3.1.2 หลักพยานหลักฐานที่ดีที่สุดกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์	108
3.1.3 สรุป.....	111
3.2 หลักการรับฟังพยานบอกเล่า.....	111

3.2.1	หลักการเบื้องต้น.....	111
3.2.2	หลักการรับฟังพยานบอกเล่ากับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์.....	113
3.2.3	สรุป.....	115
3.3	การรับรองความถูกต้อง.....	115
3.3.1	หลักการเบื้องต้น.....	115
3.3.2	ลักษณะของผู้กล่าวอ้างข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยาน	
	หลักฐาน.....	115
	(1) ผู้กล่าวอ้างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูล	
	อิเล็กทรอนิกส์.....	116
	(2) ผู้กล่าวอ้างขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูล	
	อิเล็กทรอนิกส์.....	116
3.3.3	วิธีการในการรับรองความถูกต้อง.....	116
3.3.3.1	วิธีการทั่วไป.....	118
	(1) การรับรองความถูกต้องเพราะการไม่คัดค้าน	
	ของคู่ความอีกฝ่าย.....	118
	(2) การมีข้อสันนิษฐานโดยกฎหมาย.....	118
	(3) การรับรองความถูกต้องโดยใช้คำให้การพยาน	
	และการถามค้านของคู่ความ.....	121
	(4) การรับรองความถูกต้องโดยการตรวจสอบของ	
	ศาล.....	121
3.3.3.2	วิธีการเฉพาะสำหรับผู้กล่าวอ้างที่มีความรู้	
	ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์.....	122
	(1) การรับรองความถูกต้องโดยคู่ความฝ่ายที่อ้าง.....	122
	(2) การกำหนดหลักเกณฑ์โดยคู่ความในการนำเสนอ	
	ความน่าเชื่อถือของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์.....	124
	(3) การตกลงยอมรับกันของคู่ความที่เกี่ยวข้อง.....	125
3.3.3.3	วิธีการเฉพาะสำหรับผู้กล่าวอ้างที่ขาดความรู้	
	ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์.....	126
	- การมีกระบวนการรับรอง.....	126

3.3.3.4 สรุป.....	127
6. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	128
ภาคผนวก	
ก. ร่างข้อกำหนดประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการนำสืบและรับฟังพยานหลักฐาน พ.ศ.	137
ข. ข้อกำหนดคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2540	139
ค. ข้อกำหนดคดีล้มละลาย พ.ศ. 2549	141
ง. ข้อกำหนดคดีภาษีอากร พ.ศ. 2544	143
จ. Draft Model Law on Electronic Evidence 2002.....	145
ฉ. Evidence Act of Singapore	149
ช. Personal Information Protection and Electronic Documents Act 2000	154
บรรณานุกรม	159
ประวัติการศึกษา.....	169